

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

"Dobrovolná skromnost" jako varianta životního stylu

Denisa Pěkná

© 2016 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Denisa Pěkná

Provoz a ekonomika

Název práce

”Dobrovolná skromnost” jako varianta životního stylu

Název anglicky

”Voluntary modesty” as lifestyle form

Cíle práce

Cílem práce je formulovat význam dobrovolné skromnosti většinové populace na cestě k udržitelnému rozvoji společnosti. Práce v závěrech definuje limity, které jsou nebo nejsou lidé ochotni překročit k tomu, aby budoucí generace měly naději na stejné nebo lepší životní podmínky.

Metodika

Pojem dobrovolná skromnost bude definována na základě studia odborné literatury, která se vztahuje k tématu bakalářské práce. Dále dle literárních zdrojů budou popsány poznatky z minulosti a cílem bude vyhodnotit postavení dotazující skupiny ke zlepšení životního prostředí.

Postupem bude zjištění potřeb, spotřeby a ekologického vztahu, kde informace budou čerpány od dotazovaných občanů různého věku z Prahy a Středočeského kraje. Bude vyhodnoceno, zda-li se vyskytuje dobrovolná skromnost v jejich životě.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

Dobrovolná skromnost, ekologie, životní prostředí, hodnota, spotřeba, omezení

Doporučené zdroje informací

BABAUTA, L., The Simple Guide to a Minimalist Life, CreateSpace Independent Publishing Platform , 2009, ISBN 1-4558-4011-4

FROMM, E., Mít, nebo být?, 1. vyd. Praha: Aurora, 2001, ISBN 80-7299-036-5

KLÍMA, I., Jak přežít blahobyť, 1. vyd. Brno: Doplněk, 2001, ISBN 80-7239-072-4

KOHÁK, E. Zelená svatozář. 2. vyd. Praha: SLON, 2002. 203 s. ISBN 80-85850-86-9

LIBROVÁ, H., Pestří a zelení: kapitoly o dobrovolné skromnosti, 1. vyd. Brno: VERONICA a Hnutí DUHA, 1994, ISBN 80-85368-18-8

LIBROVÁ, H., Vlažní a váhaví: kapitoly o ekologickém luxusu, 1. vyd. Brno: Doplněk, 2003, ISBN 80-7239-149-6

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – PEF

Vedoucí práce

Mgr. Jan Brabec, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 12. 11. 2014

doc. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 06. 03. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Dobrovolná skromnost jako varianta životního stylu" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14.3.2016

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce panu Mgr. Janu Brabcovi, Phd., za odbornou pomoc, čas strávený konzultacemi a ochotu. Za podporu bych chtěla také poděkovat celé své rodině a přátelům, kteří mi byli velkou oporou.

"Dobrovolná skromnost" jako varianta životního stylu

"Voluntary modesty" as lifestyle form

Souhrn

V současné době se vyskytuje mnoho podob životního stylu. Zvyšující se spotřebou přírodních zdrojů a ekologicky nešetrným chováním je možné dnešní společnost označit za konzumní. Přesto existuje směr, který je schopný vést jedince tak, aby žil v souladu s přírodou, snižoval riziko ohrožení a podporoval myšlenku udržitelného rozvoje.

Předmětem této práce je popsat pojem „dobrovolná skromnost“ a zdůraznit její důležitost pro zachování stejných životních podmínek i pro budoucí generaci. Teoretická východiska vystihují kořeny sebeomezování v historii, jeho význam pro dnešní společnost a uvádí příklady života lidí, kteří žijí ekologicky. Druhá část práce zobrazuje vyhodnocení dotazníkového šetření. Cílem je zjistit znalosti dobrovolného omezování respondentů, jejich vztah k životnímu prostředí a z jakého hlediska jsou ochotni se chovat skromně. Vyhodnocení odhalí do jaké míry jsou účastníci dotazníku schopni žít s ohledem na životní prostředí a jaké pohnutky je tímto směrem vedou.

Klíčová slova: dobrovolná skromnost, ekologie, životní prostředí, konzumerismus, nadměrná spotřeba

Summary

Currently, there are many forms of lifestyles. The increasing consumption of natural resources and unfriendly behavior to environmental change today's people to consumerist society. Yet there is a direction that is able to lead individuals how to live in harmony with nature and reduce the risk of threats and supported the idea of sustainable development. The subject of this work is to describe the concept of „ voluntary modesty " and emphasized its importance to maintain the same living conditions for future generations. Theoretical bases describe the roots of self-restraint in history and its relevance to today's society. Also gives examples of people who live ecologically. The second part shows the evaluation questionnaire. The goal is to identify the knowledge of a voluntary restriction of respondents, their relationship to the environment and on what terms they are willing to behave modestly. Evaluation reveals the extent to which participants are able to live a questionnaire with respect to the environment and what kind of motive is leading them in that direction.

Keys words: voluntary modesty, ecology, environment, consumerism, excessive consumption

Obsah

1. Úvod	8
2. Cíl práce a metodika	9
2.1. Cíl práce.....	9
2.2. Metodika.....	9
3. Teoretická východiska	10
3.1. Historický náhled.....	10
3.1.1. Historické pojetí podle Ericha Fromma.....	10
3.1.2. Historické pojetí podle Hany Librové.....	11
3.2. Faktory ovlivňující způsob života.....	11
3.2.1. Hodnotové preference.....	12
3.2.2. Životní styl.....	12
3.2.3. Obyvatelstvo a jedinec ve společnosti.....	12
3.2.4. Vzdělání.....	13
3.2.5. Práce a příjem.....	13
3.2.6. Velikost lokality.....	13
3.2.7. Zdraví.....	13
3.3. Blahobyť.....	14
3.4. Dobrovolná skromnost.....	14
3.4.1. Konzumerismus.....	15
3.4.2. Ekologie.....	15
3.4.3. Ekofeminismus.....	15
3.4.4. Ekologický luxus.....	15
3.4.5. Automobilismus.....	16
3.4.6. Turismus.....	17
3.4.7. Oblékání.....	17
3.4.8. Stravování.....	17
3.5. Zelení spotřebitelé.....	18
4. Empirický výzkum	20
4.1. Stanovení hypotéz.....	21
4.2. Zvolené hypotézy.....	21
4.3. Vyhodnocení empirického výzkumu.....	22
4.3.1. Sociální postavení a znalosti respondentů.....	22
4.3.2. Hlediska omezení u respondentů.....	23
4.4. Vyhodnocení orientované na stanovené hypotézy.....	33
4.4.1. Životní styl a pohlaví.....	33
4.4.2. Životní styl a věk.....	35
4.4.3. Životní styl a vzdělání.....	36
4.4.4. Životní styl a bydliště.....	37
4.4.5. Životní styl a domácnost.....	39
5. Závěr	41
Citovaná literatura	43
Přílohy	44

1. Úvod

"Dobrovolná skromnost" jako varianta životního stylu je problematika, kterou populace řeší již dlouhou dobu. Pojetí daného pojmu může být velmi diskutabilní už jen z toho důvodu, že každý člověk má jiné životní cíle, potřeby a hodnoty, jež se během vývoje naší společnosti mění. Přesto se vždy jedná o způsob života v určitých mezích, které jsou prospěšné nejen pro současnost ale též pro budoucnost.

Lidé si nejčastěji díky zdrojům jako jsou například reklamy utvářejí přehled především o dostupnosti a cenách nejvíce poptávaného zboží a služeb. Po té následně hodnotí, jak získat co největší množství za výhodnou cenu. Zmíněnou cestou si ale spotřebitel nebuduje cestu k dobrovolné skromnosti, nýbrž k budování vlastního a mnohdy i přebytkového majetku bez ohledu na okolí.

Pokud se zaměříme na termíny jako znečištění životního prostředí, nadměrná spotřeba, omezené přírodní zdroje a přelidněnost, zjistíme, že informace o zmíněných problémech jsou velmi často zveřejňované. Současná společnost se proto snaží více poukazovat na ekologii a na možné opatření pro lepší životní prostředí. Zásady je potřeba dodržovat a zabývat se pohledem na zvýšení pravděpodobnosti stejných životních podmínek i pro budoucí generaci.

2. Cíl práce a metodika

2.1. Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je definovat pojem „dobrovolná skromnost“. Potřebné je klást důraz na sebeomezení v rámci ochrany životního prostředí. Zobrazit příklady jedinců zastávající ekologicky šetrný způsob života směřující k udržitelnému rozvoji společnosti a přiblížit tak čtenáři životní styl, který je ekologicky přijatelný. Vyšetřit, v jakých směrech jsou lidé ochotní se uskromnit nebo naopak. Znázornit faktory ovlivňující vztah k šetrnosti a dobrovolnému omezení, jako je pohlaví, věk, vzdělání apod. V závěrech definovat pohnutky a limity, na které jsou lidé schopni přistoupit, aby budoucí generace měla naději na stejné nebo lepší životní podmínky.

2.2. Metodika

Předložená bakalářská práce je rozdělena na dvě části. První část obsahuje teoretická východiska, která jsou definována na základě citované literatury metodou deskripce. Zde je zobrazen historický náhled na řešenou problematiku. Dále jsou charakterizovány činitelé, které ovlivňují způsob života každého jedince a následně je popsán pojem „dobrovolná skromnost“, ke které je zobrazen příklad lidí žijících ohleduplně k životnímu prostředí.

Druhá část zahrnuje kvantitativní výzkum zkoumající skupinu lidí žijící v Praze a Středočeském kraji. Metodou dotazníkového šetření byl zjišťován vztah respondentů k „dobrovolné skromnosti“ s ohledem na jejich sociální postavení. Otázky pro tento výzkum byly vypracovány pomocí odborné literatury. Získané výsledky byly potřeba analyzovat, srovnat a následně vyhodnotit. V závěru je vypsán souhrn a popis nejdůležitějšího poznání z této práce, kde jsou zobrazeny vyhodnocené hypotézy a zformulované návrhy pro možné řešení současné situace.

3. Teoretická východiska

3.1. Historický náhled

Před rozborem jednotlivých pojmů týkajících se dobrovolné skromnosti je vhodné nahlédnout na historii řešené problematiky z pohledu autorů odborné literatury. Zaměříme se především na knihu *Mít, nebo být* od Ericha Fromma (2001). Dále je zobrazen pohled Hany Librové podle knihy *Pestří a zelení*.

3.1.1. Historické pojetí podle Ericha Fromma

Podle Ericha Fromma (2001) je historie vnímána tak, jak lidé upřednostňují potřebu vlastnictví před potřebou existence. Počátky jsou charakterizovány rozborem výroků z Bible. Jedno z témat dle Starého zákona je citace: „*opust', co máš; osvobod' se od všech okovů; bud'!*“ (Erich Fromm, 2001, s. 66). Poušť je zde brána jako základní symbol osvobození, která není domovem, nejsou v ní města ani bohatí, je to místo pro kočovníky. Ti vlastní jen to, co potřebují, což jsou pouze životní nezbytnosti, nikoliv majetek.

Ve výrocích Nového zákona nachází Fromm (2001) hlavní požadavek: „*Lidé se musí osvobodit od vší chtivosti a touhy po majetku a zcela se osvobodit od vlastnické struktury a naopak všechny pozitivní etické normy jsou zakořeněny v etice bytí, sdílení a solidaritě.*“ (Erich Fromm, 2001, s. 72). Zde autor vnímá dva ztělesněné protipóly. Prvním je Ježíš představující symbol bytí a představy, kde je prioritou fyzické „*nevlastnictví*“. Druhým je Satan ztvárňující materiální konzumaci a moc nad přírodou i člověkem. Z tohoto pohledu se svět od dob evangelií řídí principy Satana, ale vítězství těchto principů nedokáže zničit touhu po uskutečnění bytí, které ztvárňuje Ježíš.

Odbočíme-li od Frommova rozboru Bible, postoupíme k jeho práci charakterizující dobu o několik set let později, kdy lidstvo vospívalo a docházelo nejen k pokrokům v průmyslu, ale především začala být živočišná a lidská energie nahrazována počítačem. Bylo tedy možné se domnívat, že se nacházíme na cestě neomezené výroby, a tak neomezené spotřeby. Myšlenka, že technika nás učinila všemocnými a věda vševědoucími, nás posunula k domněnkám, že my samotní se stáváme bohy, nejvyšším stvořením,

které by mohlo vytvořit i druhý svět, v němž se příroda využije jen jako materiál pro naše nové bytosti.

Pokud se zaměříme na samotný pojem existence, jsou podle autora nezbytnými podmínkami nezávislost, svoboda a přítomnost kritického rozumu. Základní charakteristikou je, že jde o aktivní bytí, nikoliv o vnější činnost, zaneprázdnění. Jedná se o aktivitu vnitřní, o tvořivé používání našich lidských schopností (Erich Fromm, 2001).

Závěrem autorovy periodizace je potřeba vlastnictví brána za čím dál více důležitější než potřeba existence, jelikož společnost, ve které žijeme, zasvětila svůj život získávání majetku a vytváření zisku. „*Zřídka spatříme nějaký doklad o existování v modu bytí a většina lidí považuje modus vlastnění za nejpřirozenější, ba dokonce za jediný přijatelný způsob života.*“ (Erich Fromm, 2001, s. 44).

3.1.2. Historické pojetí podle Hany Librové

Hana Librová (1994) zdůrazňuje mimořádnou lidskou schopnost se učit. Člověk díky poznání zákonitostí okolního světa a vysoce specializované řeči dosáhl tendence „*ofenzivní adaptace*“. Tento pojem vystihuje, že lidé tak svůj život nepřizpůsobují přírodnímu okolí, ale naopak okolí přetvářejí svým rychle se měnícím a rostoucím potřebám.

„*Ač je to paradoxní, racionalistické pojetí světa a dějinný optimismus přispěly k vytvoření ustrnulé a iracionální víry ve všemohoucnost vědy a techniky, které jsou zdrojem lidského blaha.*“ (Librová, 1994, s. 24). Lidé dnes věří v technologii a nedostatečně kontrolují ekologické vlivy, jelikož trvalý růst lidského blahobytu je pro nás nositelem pokroku.

3.2. Faktory ovlivňující způsob života

Na otázku, jak změnit způsob života, aby s sebou nesl především ekologickou šetrnost, je potřeba uvědomění, jak člověk přírodu zatěžuje a jaké jsou faktory ovlivňující jeho způsob života (Librová, 2003). „*Pro naše úvahy je důležité, že preference určitých hodnot (a potřeb) představuje podstatnou složku motivace lidského chování. Chápeme-li životní*

způsob, velmi zjednodušeně, jako souhrn lidských činností, potom ekologicky příznivý způsob života je výsledkem radikální změny hodnot člověka.“ (Librová, 1994,s. 13).

3.2.1. Hodnotové preference

Hodnotové preference podle Prudkého (2009) jsou snadným vyjádřením pořadí, skladeb a vah životních hodnot, které odpovídají už od počátku svým zaměřením na určitou očekávanou hodnotu pro člověka. Vyhodnocením autorovy sociologické analýzy současné společnosti České republiky, byla vygenerována základní šestice. Na prvním místě je rodina, druhé obsazení patří přátelům a známým, ihned v pořadí následuje volný čas, jenž je orientován na čas mimo zaměstnání. Čtvrté umístění náleží práci a s velkým odstupem jsou vyhodnoceny zástupci politika a náboženství.

V poslední řadě je důležité klást důraz na jednu z oblastí hodnot, která je důležitá pro tuto práci a tím je ekonomické chování. Nedodržování norem v dané oblasti je velmi rozšířené. Stejně tak rozpor mezi plánovaným a reálným chováním společnosti. Důsledkem je narušení rovnováhy již ve zmíněných hodnotových preferencích (Prudký, 2009).

3.2.2. Životní styl

Sak (2000) životní styl charakterizuje jako „*dynamizovaný*“ a ve společenském životě utvořený systém priorit jedince. Styl života každého z nás je zcela individuální s různými specifickými prvky, i když někteří mají podobné rysy s ostatními v podobném nejen sociálním prostředí. Další bod je životní etapa, jež je typická pro způsob žití, ale ta minimálně ovlivňuje celkový styl, který se v průběhu let nepatrně proměňuje.

3.2.3. Obyvatelstvo a jedinec ve společnosti

Obyvatelstvo spotřebovává všechny vytvořené hodnoty na této planetě. Celkový počet obyvatel Země, který několik tisíc let nepřekročil miliardu, se dokázal za pár set let dostat na kritických šest miliard a dále se velmi rychle zvyšuje. To je důvod, proč se o početnosti lidstva neustále diskutuje (Kohák, 2002).

Životní styl člověka velmi ovlivňuje i místo bydliště a celkový počet obyvatel v dané obci, přesto chování jedince ve společnosti se každý den podle historických úkazů orientuje na zájmy malých sociálních skupin. Tím je hlavně rodina, okruh nejbližších a zároveň neomezený fyzický prostor (Librová, 1994).

3.2.4. Vzdělání

Vzdělání je bráno jako vnitřně výrazně strukturovaná hodnota, která pro mnohé znamená možnost dosáhnout určitého cíle. Podle Saka (2000) je to prostředek k dosažení osobního a společenského hodnocení jako je získání kvalifikace pro zaměstnání, postavení ve společnosti, dostatečný finanční příjem a jiné. V některých případech jde pouze o ochotu se učit, zažít poznávací proces a mít touhu být vzdělaný.

3.2.5. Práce a příjem

Pro velkou část populace je práce brána pouze jako prostředek k získání peněz a čas pro seberealizaci využívá mimo zaměstnání ve svých volnočasových aktivitách. Existuje však skupina lidí, pro které je zaměstnání součástí realizace osobnosti, proto je prioritou, aby práce byla zajímavá (Sak, 2000).

3.2.6. Velikost lokality

Rozloha sídla ovlivňuje mnoho životních faktorů. Význam platu a dalších příjmů klesá s velikostí lokality. Čím větší počet obyvatel obec má, ekonomický tlak na jedince se snižuje díky stoupajícím platům (Sak, 2000).

3.2.7. Zdraví

Podle sociologického průzkumu Saka (2000) se na prvním místě hodnotového žebříčku umístila hodnota zdraví, které je předpokladem životní spokojenosti a možnosti konat vybrané aktivity. Dnešní mládež i populace celkově je však v rozporu s vlastním hodnocením, jelikož jejich chování tomu tak neodpovídá.

3.3. Blahobyt

„Ekonomové tvrdí, že rostoucí blahobyt a rostoucí příjmy odpovídají trvale rostoucím lidským potřebám, a předpokládají, že lidem přinesou uspokojení a pocit štěstí. Intuitivně s nimi souhlasíme. Antropologové, sociologové a psychologové zkoumající, kdy a jak jsou lidé spokojeni, to však popírají.“ (Librová, 2003, s. 36).

Ukazatel blahobytu společnost chápe jako rostoucí národní důchod. Ivan Klíma (2000) ve svém literárním díle zmiňuje, že s narůstajícím blahobytem nelze měřit lidské štěstí. Za stoupajícím blahobytem se ukrývá ničení přírodního i společenského prostředí, stoupající hluk, znečištěné ovzduší i voda, rostoucí kriminalita a brutalita, rozpadající se rodiny, ztráta zaměstnání a výrazně zvyšující se počet lidí, kteří nemohou najít smysl života.

3.4. Dobrovolná skromnost

Dobrovolná skromnost podle Librové (2003) je možná tam, kde se vyskytuje možnost mít více. Skromný člověk by mohl stále nakupovat víc, ale neudělá to i přesto, že jeho příjem je vysoký. Skromnost sama o sobě je volitelný stav, pokud ale mluvíme v environmentální souvislosti, je důležité přidat ke skromnosti adjektivum dobrovolná. V ekologické souvislosti je problematika brána jako ochota redukovat dynamiku spotřeby hmotných statků, služeb škodících prostředí a různých aktivit ve volném čase.

Kohák (2002) sděluje, že pro výběrovou náročnost je důležité, aby bylo vybíráno to, co je méně nákladné, náročné, méně zatěžuje přírodu a nenarušuje lidské vztahy. Vysokou hodnotou zde není vlastnit víc, nýbrž umět žít a být šťastný i s menším zatížením Země i společnosti. Dobrovolná skromnost není o odříkání je pouze o důslednějším výběru a radosti ze života bez soustředěnosti na majetek.

„Duane Elgin uvádí tři druhy argumentů, v sedmdesátých letech nových, dnes dobře známých, pro dobrovolnou skromnost. Jedním druhem jsou odvěké argumenty morální, které vypovídají o tom, že ten, jehož štěstí záleží na tom, aby měl víc, nikdy nemůže mít

dost. Druhý argument je sociální, tedy vizionářský, dnes palčivě aktuální konzumerismus Třetí druh argumentu je ekologický.“ (Kohák, 2002, s. 83).

3.4.1. Konzumerismus

Na konzumerismus je nahlíženo jako na fenomén dnešní doby. Vyznačuje se dynamickou povahou primárně u nakupování a spotřeby, která je vyjádřitelná tokem energie v domácnosti a je ekologicky škodlivá (Librová, 2003). Spotřeba se dnes jeví jako smysl života dle vžitě fráze mít, ne být. Stupňovaný konzumerismus je dnes chápán jako řešení problémů osobního i společenského života (Kohák, 2002).

Konzum některých služeb a aktivit ve volném čase má neustále zvyšující se vliv na přírodu. Jeden z hlavních problémů je narůstající prostorová mobilita a to především automobilismus, což s sebou přináší výstavbu a následný provoz silnic a benzinových čerpacích stanic (Librová, 2003).

3.4.2. Ekologie

Ekologii lze chápat jako systém všeho žití, bytí a působení člověka bez předpokladů, co dané místo představuje a potřebuje. Ekologická etika je zde pojem, který označuje souhrn zásad, jak by mělo vypadat chování v životním prostředí (Kohák, 2002).

3.4.3. Ekofeminismus

Na ekofeminismus se nahlíží stejně jako v případě feminismu na něco, co je čistě ženské v našem životě. Příroda je matkou, která nás rodí a její „náruč“ se o nás stará. Ekofeminismus poukazuje na hodnoty opatrovnictví, lásky, důvěry a provázanosti proti mužským hodnotám dobývání a kořistění (Kohák, 2002).

3.4.4. Ekologický luxus

„Ekologický luxus je ekologicky příznivé chování, které uvědoměle zmenšuje ekologickou stopu, v různé míře je schopné sebeomezení a vztahuje se k nemateriálním, kulturou

oceňovaným hodnotám. Ekologický luxus označuje spíše prvky či segmenty chování než celý životní způsob.“ (Librová, 2003, s. 61).

Pro poznání ekologického luxusu je nutné vědět, že minimalizuje ekologickou stopu nebo ji alespoň zmenšuje. Vyznačuje se sebeomezováním, pokusem o racionálnější chování a užíváním technologií šetrných k přírodě. Tento druh luxusu značí, že příroda má svou vnitřní hodnotu (Librová, 2003).

Činnost jako je zahradničení, cílené hledání nejbližší dostupnosti, nechuť cestovat a následné odmítnutí automobilu jsou charakteristické pro ekologický luxus. Podmínkou není jen minimalizovat ekologickou stopu, ale především ji zmenšovat. Avšak pro tento druh přepychu neexistuje návod (Librová, 2003).

3.4.5. Automobilismus

Diskuze ekologů o zásadnějších změnách lidského chování, aby bylo ekologicky příznivé, směřuje nejvíce na téma automobil, jež by měl být předmětem radikální změny. Základním řešením je změna způsobu dopravy a životních priorit. Automobilismus znečišťuje biosféru a každým rokem přibývá těch, kteří si škodlivé dopady uvědomují včetně toho, že jde o druh určitého omezení než o svobodu (Librová, 1994).

„S hustotou automobilismu souvisí jev, který výstavba velmi zdůrazňuje - hustota, šířka a vůbec plocha dálnic a silnic a další projevy tzv. kulturní konfigurace spojené s automobilem. Přirozené ekosystémy jsou zničeny, zabetonovány nebo zality asfaltem. Silnice vzaly novým sídlům přirozenou lidskou a sociální dimenzi.“ (Librová, 1994, s. 60).

Aby lidé byli spokojeni s hromadnou dopravou a byli plně ochotni se zříci auta, je nutná správná hustota sítí, frekvence a provázanost spojů hromadné dopravy. V maloměstech je proto život bez auta náročnější, ale přesto lidé si našli oblibu v jízdách kolech (Librová, 2003).

3.4.6. Turismus

Podle Hany Librové (1994) opravdová masová vlna turismu začala okolo šedesátých let. Mělo na tom podíl více volného času a bohatství ve vyspělých zemích světa. Rozšíření turismu a navazující nároky turistů na pohodlí, časem poškodili oblíbené destinace. Jako ukázkou lze zmínit rekreační místa Středomoří a Alp. Masový turismus, který se vyznačuje nejenom cestováním do dalekých krajů, lze označit za tvrdý turismus.

Oproti tomu pojem měkký turismus značí ekologicky a sociálně zodpovědný přístup k cestování a daným oblastem. Letecká a automobilová doprava je zde odmítnuta. Cestuje se hromadnou dopravou jako je vlak a kolo. Turisté jsou tímto stylem motivováni k dovolené ve skoro téměř původním přírodním prostředí (Librová, 1997).

3.4.7. Oblékání

Dobrovolně skromní lidé nemají potřebu mít příliš mnoho šatů. Nákupy nového a dalšího přebytečného množství oblečení jsou zcela zbytečné. Možnost vlastnit univerzální oblečení vhodné téměř ke všemu, je u těchto lidí prioritou. Vše nosí, dokud se na nich daný kousek „nerozpadne“ a v nejlepším případě oblečení po někom zdědí, nebo nakoupí „nové“ v second-handu (Babauta, 2009).

3.4.8. Stravování

Potrava je součástí zemědělského dění. *„Končí jím každoroční drama koloběhu, které začíná setbou, sázením a rozením. To si ovšem městští jedinci vůbec neuvědomují. Svou mysl zatěžují představami o vztahu mezi jídlem, lidskou prací a půdou. Tím, že ignorujeme původ a historii svého jídla, neuvědomujeme si ani, že jídlo může být velice různé kvality.“* (Librová, 1994, s.80). Proto je velice mylné, pokud se společnost domnívá, že zemědělství a potravinářství, které je dnes zprůmyslněné, jsou pro člověka svobodou a zbavení nutnosti myslet na jídlo. Pro vytvoření vztahu k jídlu existují následující rady:

1. *„Podílet se na produkci potravin, jak je to jen možné.“*
2. *„Připravovat si své jídlo sami.“*
3. *„Pátrat po původu potravy, které si kupujeme.“*

4. „Je-li to možné, kupovat produkty pěstované co nejbližší svého bydliště.“
5. „Vztah ke světu přírody a pochopení živého organismu a jeho souvislosti s lidskou prací velice posílí soužití s domácími zvířaty.“

(Librová, 1994, s. 78)

Jeden ze speciálních druhů stravování je vegetariánství, které je velmi rozsáhlé a poukazuje na problém obsahu masa v jídelníčku. Vegetariánství je nejen postoj v praxi, ale též charakterizuje filosofickou problematiku. Být vegetarián lze brát z třech úhlů pohledu. První je odmítání pocitu viny, středem je usilování o nevinnost a nemuset zabíjet, poslední je přijetí kompromisu a odpor k zbytečnému ničení (Kohák, 2002).

3.5. Zelení spotřebitelé

Zelení spotřebitelé jsou dle knihy z názvem *Pestří a zelení* od Hany Librové (1997), takoví lidé, jenž mají ve svém životě cíl žít šetrně vůči životnímu prostředí a být v souladu s přírodou. Tyto spotřebitele je proto možné označit za dobrovolně skromné.

Existují některé skupiny lidí, kteří mají snahu minimalizovat negativní dopady lidského chování na přírodu. Mnohdy je popisován život v „ekovesničkách“, kde se obyvatelé zásobují jen z vlastních zdrojů a využívají pouze větrnou a sluneční energii. Živí se hlavně zemědělstvím a jejich způsob žití je neuvěřitelně skromný. Tyto ekologicky zaměřené skupiny jsou vzorem příznivého chování (Librová, 1994).

Prvním krokem „zelených“ ke skromnosti bývá rozhodnutí se spokojit s nižším příjmem. Z ekologického pohledu mají nízkou spotřebu a tak prioritou není objem majetku a peněz, nýbrž struktura spotřeby a nákupů. V domácnosti se vyskytují jen nejnútnejší spotřebiče jako je chladnička, pračka a vysavač. Absenci v domácím vybavení zastávají stroje jako je kuchyňský robot, mikrovlnná trouba, fritovací hrnec a gril. V případě kdy se určité předměty a přístroje pokazí, jsou opravovány, ne vyhozeny (Librová, 1994).

Minimalisté se vzdávají automobilů, i přesto že vzhledem k lokalitě je to často značně komplikované a jízdní kolo je pro ně jedním z nejčastějším typem vlastnictví. Většina rodin má tolik kol, kolik je členů domácnosti. „Dobrovolně skromní“ nejsou na straně

tvrdého turismu a raději zůstávají ve svém volnu doma, nebo se vydají s dětmi pouze na výlet. Většina po cestování netouží, jedině po krátkých turistických výpravách po Čechách nebo na Slovensko (Librová, 1994).

Většina dobrovolně skromných vlastní veliké zahrady. Bez ohledu na jejich rozlohu, pracují na svých prostranství ručně. Soustředěnost na „ekologický“ způsob života promítá do promyšlených zvláštností stravování. Téměř všichni se stravují velmi jednoduše. Na prvním místě se konzumují brambory, dále přednostně obiloviny, luštěniny a zelenina, naopak se silně omezují v konzumaci masa. Předpokládá se, že ovoce a zelenina pochází z vlastního pěstování (Librová, 1994).

„Zelení spotřebitelé“ nejsou pohlceni módními trendy a velice si libují v obnošeném oblečení. Přirozeně ničím neplývají a nízká spotřeba vody a elektrické energie v domácnosti vedou k velké ekonomické úspoře. Problematika hospodaření s odpady se u „zelených“ řeší tříděním odpadů. Třídí se plast, papír, textil, hliníkové obaly a nevhazují sedo kamen nevhodné předměty (Librová, 1994).

4. Empirický výzkum

Následující empirický výzkum byl prováděn za účelem vyhodnotit „dobrovolnou skromnost“ u lidí žijících v Praze a Středočeském kraji. Základem bylo použít co nejrychlejší a nejpřesnější variantu pro sběr odpovědí od respondentů, proto byla zvolena varianta výzkumu pomocí dotazníku. Tento výzkum byl zcela anonymní, jelikož bylo předpokladem, že takto bude dotazující ochotnější vyplnit zkoumané otázky a hlavně podat pravdivé odpovědi.

Pro sběr odpovědí ze Středočeského kraje byly formuláře se zvolenými otázkami vyplněny přednostně v okolí Praha-východ s cílem získat respondenty ve věku nad 40 let a zároveň žijící v obci pod 5000 obyvatel. Dále byl dotazník rozeslán elektronickou formou prostřednictvím e-mailu blízkým osobám, které ochotně zapojily i jejich známé. V poslední řadě byly dotazy uvedeny veřejně na internetu skrze sociální sítě, kde bylo očekáváno nejvíce respondentů ve věku pod 26 let.

Forma, jakou mohli dotazovaní odpovídat byla závislá na typu otázky, jelikož výzkum neobsahoval pouze otázky uzavřené ale též otevřené. Vyskytovaly se 3 typy otázek. Prvním typem byla možnost zvolení pouze jedné správné odpovědi. Následovala matice výběru z možností, kde respondent reagoval na vybrané výroky. Posledním typem byla možnost zvolit více odpovědí, kde bylo možné svoji odpověď dále rozepsat.

Dotazník byl rozdělen na dvě části. První byla sestavena za účelem roztřídit respondenty dle sociálního postavení při hodnocení výzkumu. Proto zde nechyběly základní otázky zjišťující pohlaví, věk, vzdělání, počet obyvatel žijících v místě bydliště apod. Zodpovězené dotazy byly také použity při hledání spojitosti mezi postavením člověka ve společnosti a ochoty se omezovat.

Odpovědi získané v druhé části sloužily k vyhodnocení samotného způsobu života dotazovaného, jeho potřeb, vztahu k životnímu prostředí a důvodu jeho zvoleného stylu ekonomického a ekologického chování. Je důležité vědět, že omezení z ekonomického hlediska nemá moc společného s „dobrovolnou skromností“, protože ta je volena čistě z vlastního přesvědčení.

4.1. Stanovení hypotéz

Stanovení vhodných hypotéz bylo vypracováno na základě kvantitativního výzkumu, kde je předpokládána existence závislosti mezi dvěma nebo více proměnnými, které se vážou na stejné cílové zaměření, což zde symbolizuje vztah člověka k přírodě a důsledné dobrovolné omezování. Hypotézy byly po vyhodnocení odpovědí dotazované skupiny potvrzeny nebo naopak popřeny.

4.2. Zvolené hypotézy

1. Muži jsou méně ochotni se omezit než ženy.
2. Lidé starší 40ti let jsou šetrnější k životnímu prostředí než lidé mladší 40ti let.
3. Lidé s vyšším vzděláním jsou ochotnější snížit svoji spotřebu než lidé se vzděláním nižším.
4. Lidé z obcí pod 5000 obyvatel mají větší zájem o ekologický způsob života než lidé z obcí s vyšším počtem obyvatel.
5. Lidé žijící v domácnosti, která má nejméně 3 členy, jsou více nakloněni k „dobrovolné skromnosti“ než domácnost s menším počtem členů.

Pro vyhodnocení těchto hypotéz je nutné, aby zkoumané odpovědi byly hodnoceny podle toho, jak se zvolenými otázkami souvisí. Pokud bychom brali v úvahu možnost: „Muži jsou méně ochotni se omezit než ženy.“, budou pro hodnocení potřeba odpovědi z matice výběru z možností, kde budou vybrány všechny kladné odpovědi. Rozdělení bude probíhat u respondentů mužského a ženského pohlaví. Naopak při zkoumání výroku: „Lidé starší 40ti let jsou šetrnější k životnímu prostředí než lidé mladší 40ti let.“ bude pro zjištění pravdivosti důležité od všech dotazovaných starších 40ti let a odděleně mladších 40ti let volit reakci: „Ano, z ekologických důvodů.“ a „Ano, z obou hledisek zároveň.“. V poslední řadě hypotéza: „Lidé s vyšším vzděláním jsou více ochotni snížit svoji spotřebu než lidé se vzděláním nižším.“ bude potvrzena na základě odpovědí: „Ano, z obou hledisek zároveň.“ a to od skupiny, která zapadá do vzdělání vysokoškolské, což bude symbolizovat vyšší vzdělání, proto základní a středoškolské s maturitou bude řazeno do vzdělání nižší kategorie.

4.3. Vyhodnocení empirického výzkumu

V daném empirickém výzkumu bylo dotazováno přesně 100 osob. I přes snahu mít vyrovnaný poměr odpovědí dle pohlaví, nakonec zodpovědělo více žen, kterých bylo v počtu 72 a mužů v počtu 28. Dalším cílovým bodem bylo získat respondenty ze všech věkových kategorií s předpokladem, že nejvíce bude zastoupena kategorie do 25 let, což bylo naplněno s výsledným počtem 60 zodpovězených dotazníků. Druhá skupina ve věku 26-40let, byla brána jako část společnosti, která se již živí sama bez podpory rodiny a je více schopna si uvědomovat dotazy ohledně dané problematiky. Zde zodpovědělo 27 lidí. Dále v kategorii ve věku 41-70let bylo získáno 8 respondentů a zbylých 5 respondentů patřilo do skupiny starší generace ve věku nad 70 let.

4.3.1. Sociální postavení a znalosti respondentů

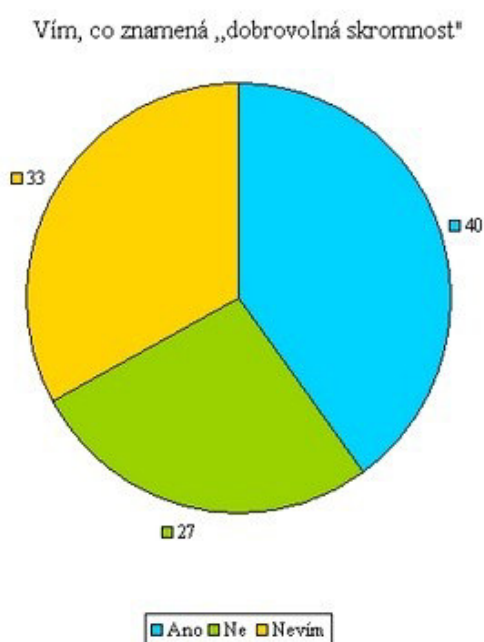
Otázka na vzdělání byla rozdělena do 5 skupin, avšak při shromažďování vyplněných dotazníků bylo zjištěno, že skupina „vyučen“ a „vyšší odborné“ zůstaly nezastoupené. Proto se zaměříme pouze na 3 skupiny. První je základní vzdělání, které jako konečné označili 3 lidé. Následující nejpočetnější skupinu se vzděláním středoškolským s maturitou tvořilo 64 respondentů a s vysokoškolským vzděláním 33 dotázaných.

Počet obyvatel v obcích, ve kterých respondenti žijí, se podle předpokladů při zaměření na Prahu a Středočeský kraj značně lišil, proto byl jako nejnižší počet zvolen do 5000 obyvatel, kde žije 19 dotazovaných. Od 5001 do 15000 obyvatel bydlí 11 lidí a nejvíce odpovědí bylo získáno od 70 respondentů z obce nad 15000 obyvatel.

Pro vyhodnocení hypotézy: „Lidé žijící v domácnosti, která má nejméně 3 členy, jsou více nakloněni k dobrovolné skromnosti než domácnost s menším počtem členů.“ bylo potřeba zjistit kolik lidí žije v domácnosti u každé dotázané osoby. Nejvíce zastoupení měla domácnost, která měla 3-5 členů, kde žije 61 respondentů. Domácnost s 1-2 členy byla zmíněna u 35 lidí a nakonec v domácnosti o více než 5ti lidech bydlí 4 osoby.

Poněkud mírným zklamáním bylo, že pouze 40 účastníků dotazníku uvedlo, že rozumí pojmu „dobrovolná skromnost“. Velmi blízko k tomuto počtu mělo 33 respondentů, kteří uvedli, že si nejsou zcela jistí, zda-li opravdu vědí, a zbylých 27 lidí o této problematice nikdy neslyšelo (viz graf č. 1). Oproti tomu 92 dotazovaných uvedlo, že souhlasí s názorem, že životní prostředí je v současné době ohroženo, a pouze 8 osob bylo názoru, že není. Překvapivě nikdo neuvedl, že netuší, jak odpovědět.

graf č. 1: Vyhodnocení otázky č. 6

Zdroj: vlastní zpracování

4.3.2. Hlediska omezení u respondentů

Pro zkoumání, z jakého hlediska se účastník dotazníku omezuje při různých činnostech v jeho životě, byla zvolena matice výběru z možností, která obsahovala výroky, u kterých měl dotazující výběr ze 4 různých odpovědí: Ano, z ekonomického hlediska; Ano, z ekologického hlediska; Ano, z obou hledisek zároveň; Ne. Respondent měl za úkol u každého z výroku zvolit pouze jednu vhodnou odpověď.

Výsledným zjištěním bylo, jestli je omezení pouze z hlediska ekonomického, což by znamenalo skromnost především z důvodu omezených finančních možností, nebo zda je hledisko čistě ekologické, které naznačuje „dobrovolnou skromnost“ u daného

člověka. Třetí možnost varianty jak ekonomické tak ekologické je za předpokladu, že je respondent sice omezený ve své finanční situaci, ale zároveň ohleduplný ke svému životnímu prostředí. Hledisko, kde dotazovaný odpověděl záporně, je známkou, že se nijak v dané činnosti neomezuje a jedná pouze v rámci naplnění svých potřeb.

1. výrok: „Pěstuji si vlastní ovoce/zeleninu.“

Pěstování vlastního ovoce a zeleniny se věnuje 33 dotazovaných, z nichž 20 z obou hledisek zároveň, dále 9 lidí z ekonomického hlediska a zbylí 4 lidé čistě z ekologického odůvodnění. Počet dotazovaných, kteří nic nepěstují, je rovných 67.

2. výrok: „Dříve než koupím vybranou potravinu, zjišťuji si původ/způsob zpracování.“

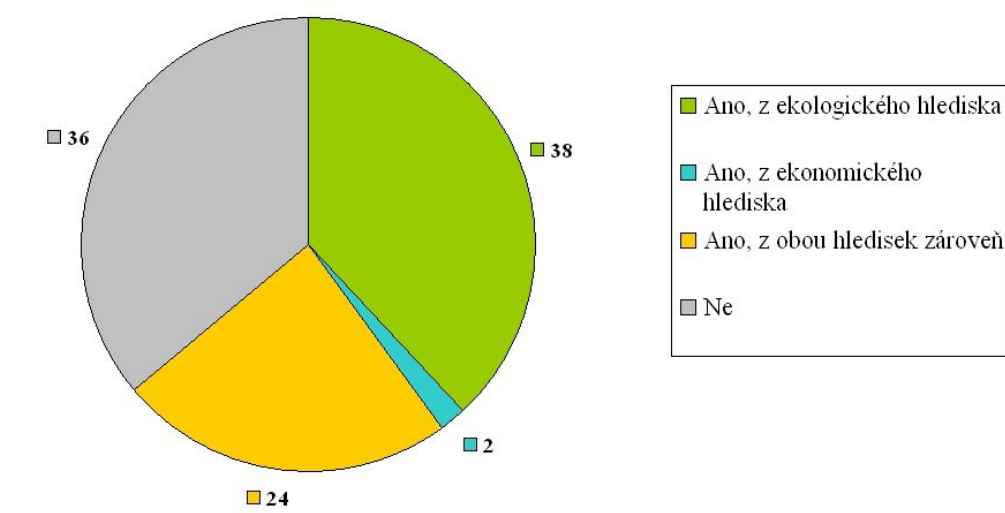
Důraz na původ kupované potraviny a též na způsob zpracování si klade celkem 47 respondentů. Ekologické hledisko zde zvolilo 24 dotazovaných, což je velmi potěšující vyhodnocení. Druhou nejpočetnější část tvořily odpovědi pro obě hlediska od 22 osob a variantu z ekonomického pohledu volil pouze 1 respondent. Negativně reagovalo 53 lidí.

3. výrok: „Dříve než koupím vybranou potravinu, sleduji přidané produkty, jako jsou konzervační a chemické látky.“

Zájem o složení kupovaných potravin jeví 64 dotazovaných. Největší ohlas se zde vyskytuje z pohledu ekologického, který je pro tento výzkum důležitý, a to v počtu 38 osob (viz graf č. 2). Další skupinou je volba hlediska ekologického a ekonomického zároveň z výsledným počtem 24 dotazovaných, a tak zbývající 2 lidé volili pouze pro ekonomický pohled. Účastníci dotazníku, kteří se o přidané látky v potravinách ani trochu nezajímají, skončili v počtu 36 osob.

graf č. 2: Vyhodnocení otázky č. 8

„Dříve než koupím vybranou potravinu, sleduji přidané produkty jako jsou konzervační a chemické látky.“

Zdroj: vlastní zpracování

4. výrok: „Nakupuji potraviny od regionálních dodavatelů.“

Regionální potraviny jsou podle účastníků dotazníku důležitou cílovou skupinou potravin, jelikož kladně odpovědělo celkem 65 respondentů. Nejvíce lidé nakupují místní výrobky z obou pohledů zároveň, kde výsledný počet se rovnal 34 odpovědí. Hledisko čistě ekologické volilo 24 respondentů a pouze 7 osob označilo hledisko ekonomické. Lidé, kteří se tímto výrokem ve svém jednání neřídí, tudíž hlasovali záporně v celkovém počtu 35.

5. výrok: „Pravidelně si doma vařím i do zaměstnání a to ze základních surovin.“

Příprava stravy ze základních surovin v domácím prostředí preferuje 62 dotazovaných. Tomuto způsobu vaření se přiklání 35 účastníků dotazníku, jak z důvodu úspory financí tak šetrnosti k životnímu prostředí. Respondentů, kteří hledí pouze na ekonomické hledisko, bylo celkem 16, a čistě ekologicky zaměřených celkem 11. Negativní odpověď byla získána od 38 osob.

6. výrok: „Jsem vegetarián.“

Dotazovaní na tento výrok reagovali velmi negativně, proto předpoklad, že lidé zastávají tento postoj stravování, je téměř ojedinělý. Osoby, které se takto stravují z ekologického hlediska, byly 2, a zbylých 98 dotazovaných nejsou vegetariáni.

7. výrok: „Nenakupuji potraviny do zásoby/nevyhazuji nespotřebované potraviny.“

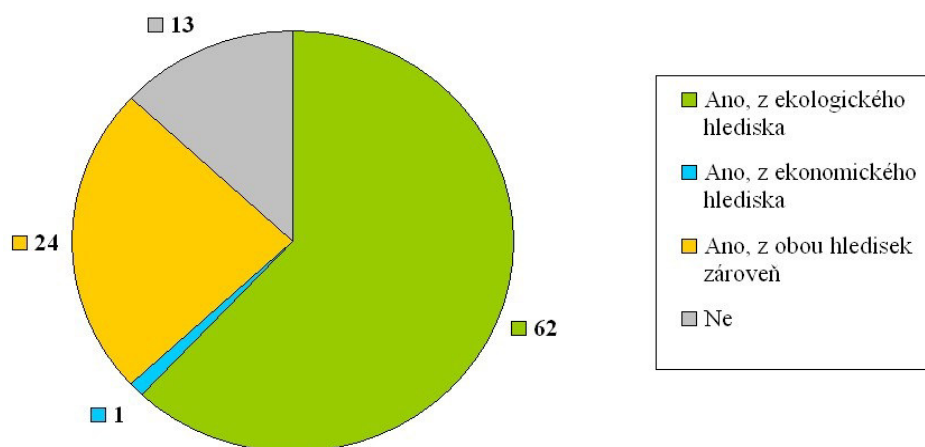
Problematiku velkých zásob a následné likvidování přebytečných potravin řeší celkem 60 respondentů, z nichž 37 takto nečiní z pohledů ekologického i ekonomického zároveň. Pouze 6 lidí jde tímto směrem s ohledem na životní prostředí a 17 respondentů jedná z hlediska úspory svých financí.

8. výrok: „Třídím plast, sklo a papír.“

Třídít odpad je dnes už velmi rozšířená činnost, která je podporována nejen prostřednictvím médií, proto bylo očekáváno, že dotazovaní budou odpovídat kladně. S tímto výrokem souhlasilo 87 osob, a tak výsledek nebyl překvapující (viz graf č. 3). Z hlediska ekologického hodnotilo 62 dotazovaných a společně i z hlediska ekonomického 24 osob. Jenom 1 respondent třídí z hlediska ekonomického a 13 lidí netřídí plast, sklo a papír.

graf č. 3: Vyhodnocení otázky č. 8

„Třídím plast, sklo a papír.“

Zdroj: vlastní zpracování

9. výrok: „Třídím kovy a nebezpečný odpad.“

Nebezpečný odpad a kovy třídí celkem 72 účastníku výzkumu. Vzhledem k tomu, že tento druh odpadu je velmi škodlivý pro životní prostředí, byly očekávané volby respondentů především ekologického důvodu svého chování správné. Z ekologického hlediska odpovědělo celkem 52 lidí. Pro obě hlediska hlasovalo 20 respondentů a nikdo nezvolil pouze ekonomické hledisko. K tomu, že kovy a nebezpečný odpad netřídí, se přiznalo 28 osob.

10. výrok: „Třídím bio-odpad.“

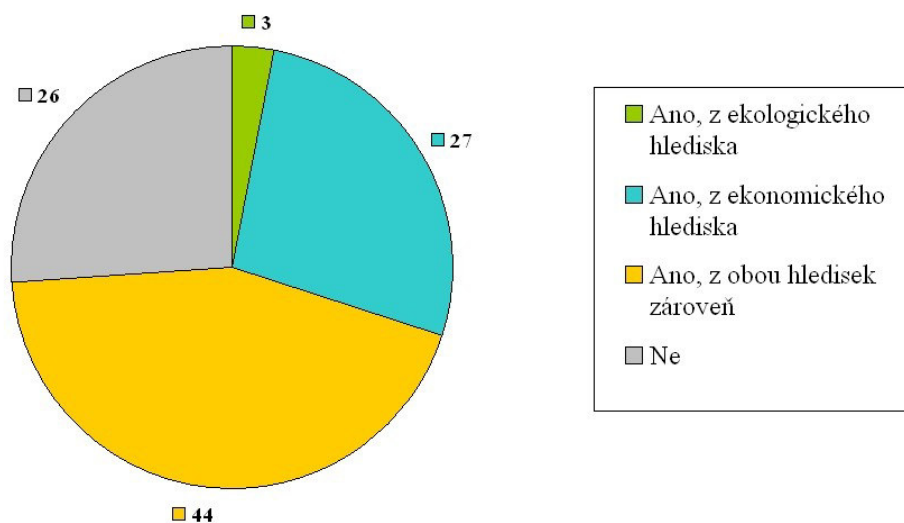
Třídění bio-odpadu je možné především u těch, kteří žijí v rodinných domech se zahradou, nebo kteří vlastní jiné prostory s vlastním pozemkem, proto bylo zde předpokládáno méně kladných odpovědí. Lidí, kteří třídí bio-odpad, bylo ve výsledku 37, z nichž 23 takto jednalo čistě s ohledem na životní prostředí a 13 lidí zároveň i z hlediska úspory financí. Pouze 1 dotazující třídí tento druh odpadu z ekonomického pohledu. Respondentů, kteří odpověděli záporně, bylo přesně 63.

11. výrok: „Do zaměstnání cestuji MHD místo autem.“

Jakým způsobem cestují respondenti do zaměstnání, bylo jednou z podstatných otázek. Přednost cestování MHD před autem dává 73 dotazovaných a 44 osob takto cestuje z ekonomického i ekologického hlediska. Dále 27 lidí volilo tuto možnost čistě z finančním důvodů a jenom 3 respondenti brali ohled pouze na životní prostředí. Přednost cestování autem před MHD dává 26 osob, které takto potvrdily svoji neochotu zajímat se o své okolí (viz graf č. 4).

graf č. 4: Vyhodnocení otázky č. 8

„Do zaměstnání cestuji MHD místo autem.“

Zdroj: vlastní zpracování

12. výrok: „Své oblečení zbytečně nevyhazuji a nosím ho co nejdéle.“

Snaha dotazovaných, kteří své oblečení zbytečně nevyhazují, se potvrdila u 84 účastníků dotazníků. Celkem 46 dotazovaných takto jedná z obou hledisek zároveň a ekonomické hledisko zdůraznilo 32 osob. Čistě ekologický záměr má 6 lidí a 16 osob nemá žádnou snahu o šetrnost v odívání se.

13. výrok: „Nakupuji oblečení v second-handu.“

Na snahu nosit co nejdéle své oblečení se váže i nákup v second-handu, kde spotřebitel zakoupí oděv, který byl již někým nošen, ale nebyl zcela obnošen. Celkový počet respondentů přiklánějících se k tomuto výroku je roven 37. Avšak pouze z ekologického hlediska označili 4 respondenti. Z ekonomického i ekologického pohledu takto jedná 18 osob. Dále pouze z ohledu na své finance nakupuje v second-handu 15 lidí. V poslední řadě skupina, která zásadně takto svůj oděv nezískává, vyšla v počtu 63 osob.

14. výrok: „Nekupuji si produkty, které výhradně nepotřebuji.“

Nákup nepotřebného zboží je v dnešní době hodně rozšířené téma, přesto 52 dotazovaných vynakládá úsilí si takového zboží jednoduše nepořizovat. Největší skupina 31 lidí však potvrdila, že je to čistě z ekonomického důvodu. Dotazovaných, kteří nenakupují zbytečné produkty z obou pohledů zároveň, skončilo ve výsledku 19 osob a 2 lidé jednají z ekologického hlediska. Celkem 48 účastníků výzkumu nakupují produkty bez ohledu na to, zda jsou opravdu potřebné.

15. výrok: „Vše se nejprve snažím opravit, než daný předmět vyřadím a koupím si nový.“

Rozbité předměty nejsou vždy nutné ihned vyřadit, jelikož tu častokrát existuje možnost, že se daná věc dá opravit. Respondentů, kteří se řídí tímto výrokem, bylo potěšujících 74 osob. Nicméně vysokého čísla bylo dosaženo především z důvodu úspory finančních prostředků, což bylo dokázáno u 33 lidí a jen 2 lidé ihned nevyhazují předměty z hlediska šetrnosti k životnímu prostředí. Přesto 38 respondentů zamýšlí rozbitou věc nejprve opravit z obou důvodů. Zbylých 26 osob na opravení rozbitých předmětů nedbá.

16. výrok: „Šetřím pitnou vodu.“

Problém s plýtváním pitné vody se řeší po celém světě, proto tento výrok nesměl chybět v dotazníku. Bylo zjištěno, že nezájem o šetrnost s pitnou vodou jeví pouze 20 dotazovaných. Ostatní v počtu 80 osob se o tuto problematiku zajímá. Celkem 58 účastníků dotazníku šetří z ekonomického i ekologického hlediska. Čistě se záměrem být šetrný k životnímu prostředí šetří 10 lidí a pouze ohled na své finance bere 12 osob.

17. výrok: „Moje domácnost je vybavena úspornými spotřebiči.“

Úsporné spotřebiče v domácnosti využívá 65 respondentů, z nichž celkem 45 bere v potaz oba pohledy skromnosti. Pouhých 7 osob má šetrné spotřebiče z pohledu ekologického a dalších 13 osob z pohledu ekonomického. Úsporné spotřebiče se nevyskytují u 35 respondentů.

18. výrok: „Zbytečně nepřetápím domácnost.“

O nadměrné vytápění domácnosti a jeho důsledky se nezajímá 21 dotazovaných, přesto tu přebývá 79 účastníků dotazníku, kteří se zajímají o to, jak s teplem hospodařit. Přesně 49 dotazovaných uvedlo, že se snaží omezit vytápění domácností z pohledu životního prostředí i svých financí. Samotné hledisko ekonomické zastává 26 lidí a 4 lidé jednají jen z ekologického pohledu.

19. výrok: „Na dovolenou nejezdím do zahraničí.“

Masový turismus v dnešní době se potvrdil i v tomto průzkumu, kde 89 respondentů označilo, že jezdí na dovolenou do zahraničí. Pouze 11 osob označilo, že na dovolenou do zahraničí nejezdí, z nichž celkem 9 lidí jen z důvodu omezených finančních možností a zbylé 2 osoby z obou hledisek zároveň.

20. výrok: „Nevyužívám leteckou dopravu.“

Dalším faktorem masového turismu je letecká doprava, která velmi ovlivňuje životní prostředí. Dle očekávání i zde 87 dotazovaných označilo, že leteckou dopravu využívá. Účastníků průzkumu, kteří nevyužívají letecké služby, bylo jen 13. K ekologickému hledisku se přikláněli jen 2 lidé a 8 lidí k hledisku ekonomickému. Celkem 3 dotazované osoby necestují tímto způsobem z obou pohledů společně.

Poté, co respondenti vyznačili své odpovědi v matici výroků, kde vždy měli za úkol označit jednu správnou odpověď ze čtyř možných reakcí, došlo na část otevřených otázek. Následující dotazy pomohly účastníkům výzkumu zamyslet se nad skromností v jejich životě. Získali tak příležitost vypsát i vlastní způsoby, jak se ve svém životě omezují, nebo by se mohli omezovat. Nechybělo též zaměření na ekonomické a ekologické hledisko.

Během vyhodnocování otevřených otázek bylo pozoruhodné zkoumat, kolik dotazovaných raději zvolí, že se nijak dále ze zvoleného hlediska neomezuje, aniž by se pokusili zamyslet nad další možnou skromností v jejich životě. Z pohledu na životní prostředí neodpovědělo 84 respondentů a 89 osob se dále neomezuje z pohledu na vlastní finance.

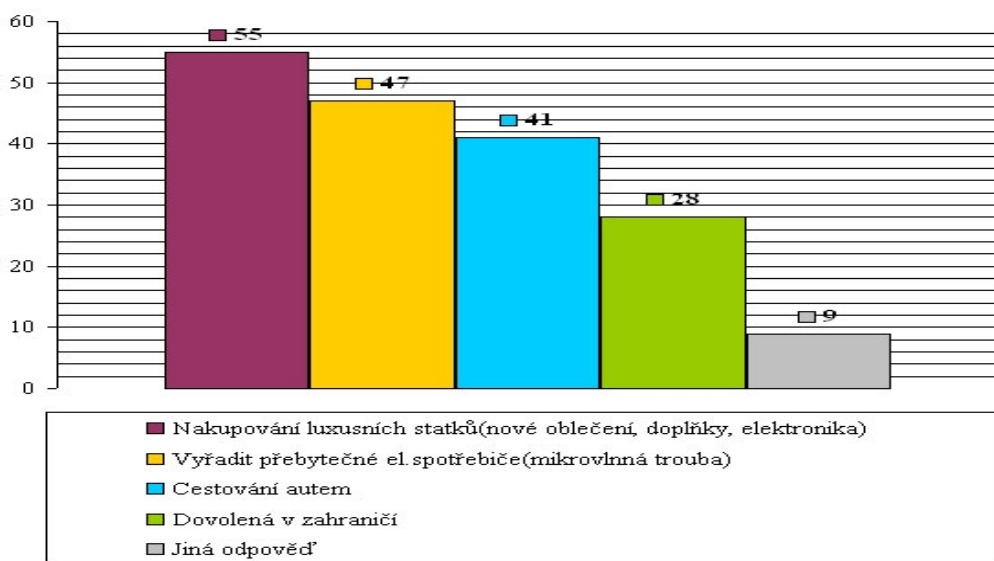
Z ekologického hlediska další způsoby omezení vypsal celkem 16 účastníků dotazníku, avšak někteří otázku nepochopili, nebo vypsal odpověď týkající se ekonomického omezení. Velmi překvapivé byly odpovědi poukazující na dobrovolnou skromnost, jako například: „Snažím se žít ve všech směrech ekologicky. Jsem vegan.“. Nejčastěji se odpovědi týkaly omezení nerecyklovatelných obalů a papíru, který se snaží dotazovaní spotřebovávat v plné míře, než ho zlikvidují. Dále byla zmíněna snaha chodit více pěšky, nebo jezdit na kole.

Nad ekonomickou skromností se zamyslelo celkem 11 respondentů, což byl nižší počet odpovědí oproti ekologickému omezení. Nejčtenější odpovědi se týkaly potravin a jejich způsobu spotřebovávání. Úsporu svých financí vidí respondenti například v nákupu sezónních potravin a zboží ve slevách. Byla zde zmíněna i skromnost v důsledku stárí a chudoby.

Na otázku, v čem je dotazovaný schopný se dobrovolně omezovat, nebo čeho je schopen se dokonce vzdát, měl účastník dotazníku možnost zvolit více odpovědí včetně té vlastní. Celkem 55 osob je schopno se uskromnit v nakupování luxusních statků jako je nové oblečení, doplňky a elektronika. Dále 47 osob je ochotno vyřadit přebytečné elektronické spotřebiče a omezit cestování autem dokáže 41 dotazovaných. Zklamáním bylo zjištění, že pouhých 28 osob by dokázalo během dovolené zůstat ve své zemi (viz graf č. 5). Posledním bodem byly vlastní odpovědi, kterých ve výsledku bylo celkem 9, v nichž 5 dotazovaných se odmítá jakkoli omezovat a druzí zmínili omezení konzumace alkoholu nebo: „Kromě cestování autem, jsem schopen se omezit ve všem, avšak do jisté míry. Nechci žít v jeskyni.“.

graf č. 5: Vyhodnocení otázky č. 11

„Jsem schopen(á) se dobrovolně omezit/celkově se vzdát z pohledu:“

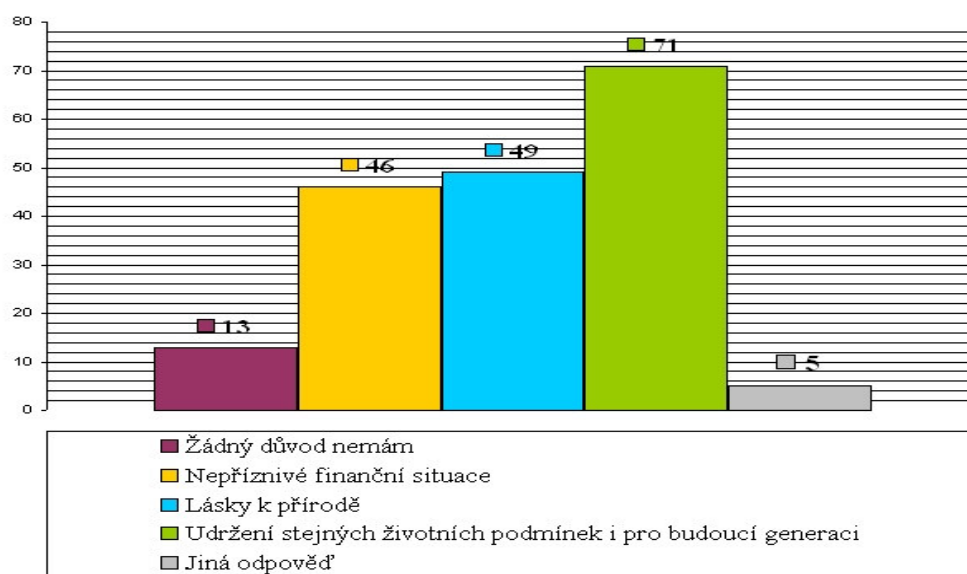

Zdroj: vlastní zpracování

Zda-li je respondent schopný být dobrovolně skromným člověkem a z jakého důvodu, bylo zkoumáno v předposlední otevřené otázce. Podle očekávání se lidé nejvíce přiklání k myšlence udržení stejných životních podmínek i pro budoucí generaci, kde tento důvod zvolilo 71 účastníků dotazníku. Druhým nejpočetnějším rozhodnutím pro ekologické omezení byla láska k přírodě, kterou označilo 49 respondentů. Volba nepříznivé finanční situace oslovila 46 lidí a 13 osob uvedlo, že žádný důvod k dobrovolné skromnosti nemají(viz graf č. 6). Příležitost vypsát vlastní odpověď využilo 5 účastníků dotazníku, v nichž celkem 2 uvedli důrazný nesouhlas s jakoukoli skromností a zbývajícím 3 lidem přijde správné se omezit ve všech jednáních v životě a zdůraznili ideu trvale udržitelného rozvoje.

graf č. 6: Vyhodnocení otázky č. 12

„Jsem schopen(á) být, dobrovolně skromný(á) z důvodu:“

Zdroj: vlastní zpracování

V poslední otázce bylo cílem zjistit, čím je ovlivněno rozhodnutí k dobrovolnému sebeomezení respondenta. Přesně 93 dotazovaných označilo vlastní rozhodnutí. Dále téměř stejné výsledky měla rodina (24 odpovědi) a vliv okolní společnosti nebo masmédií (22 označení). V poslední řadě by rozhodnutí mohlo být ovlivněno přáteli a to u 14 dotazovaných a 4 účastníci dotazníku napsali své myšlenky, z nichž 2 byly pouze nesouhlas s jakoukoli možností.

4.4. Vyhodnocení orientované na stanovené hypotézy

4.4.1. Životní styl a pohlaví

První zkoumaná hypotéza byla zformulována takto: „Muži jsou méně ochotni se omezit než ženy.“. V tomto výzkumu odpovídalo celkem 72 žen a 28 mužů, jejichž odpovědi se dále vyhodnocovaly v souvislosti se stanovenou hypotézou, kterou bylo potřeba potvrdit nebo popřít.

Abychom zjistili pravdivost výroku, byly všechny kladné odpovědi spojené s ekonomickou i ekologickou skromností hodnoceny po jednom bodu. Bylo potřeba se soustředit na otázku

znalosti „dobrovolné skromnosti“, dále na matici výroků bez rozdílu hledisek a na každou vypsanou srozumitelnou reakci u otevřených otázek.

Respondent mohl získat až 23 bodů. Maximální počet bodů, které mohly získat ženy, se rovnal 1656 jednotek a muži měli možnost dosáhnout nejvíce 644 bodů. Z důvodu rozdílné sumy mužů oproti ženám, bylo nutné po bodovém vyhodnocení výsledky ocenit procentuálním podílem na nejvyšším bodovém ohodnocení .

Zástupkyně ženského pohlaví získaly celkem 864 bodů, což je 52 % možných bodů a zástupci mužského pohlaví dosáhli 204 bodů, které odpovídají 32 % z maxima. Vyhodnocení potvrzuje, že muži jsou skutečně méně ochotni být skromní oproti ženám, proto je hypotéza pravdivá (viz graf č. 7).

graf č. 7: Vyhodnocení 1. hypotézy

„Muži jsou méně ochotni se omezit než ženy.“

Zdroj: vlastní zpracování

Dále bylo samostatně vyhodnoceno, jak muži oproti ženám rozumí pojmu „dobrovolná skromnost“, kde opět zvítězily ženy s 46 % kladných odpovědí. Podíl mužů, kteří rozumí danému pojmu je pouze 25 %, což vzhledem k předchozímu výsledku nebylo překvapením.

4.4.2. Životní styl a věk

Vztah mezi pohlavím a způsobem života byl potvrzen v předchozím vyhodnocení. Další možná spojitost je věk a životní styl, kde zkoumanou hypotézou bylo tvrzení, že lidé starší 40ti let jsou šetrnější k životnímu prostředí než lidé mladší 40ti let. Dotazníku se účastnilo celkem 87 respondentů mladších 40ti let a starších 40ti let rovných 13 respondentů.

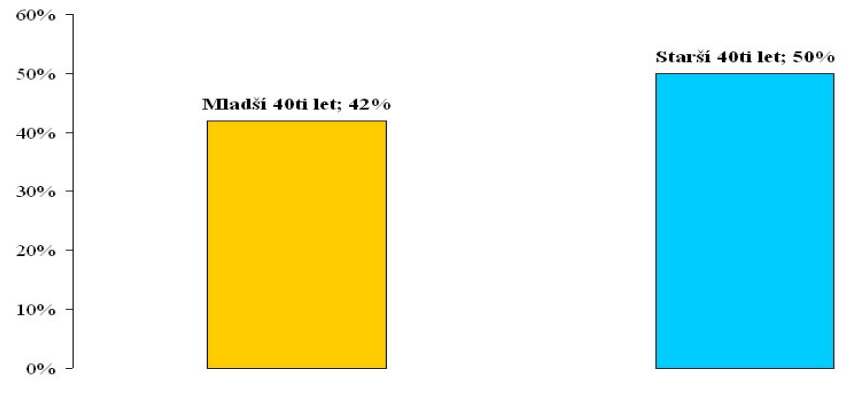
Vzhledem k hypotéze zabývající se šetrností k přírodě, byly pro potvrzení správnosti vybrány odpovědi v matici výroků „Ano, z ekologického hlediska“ a „Ano, z obou hledisek zároveň“. Následně se hodnotila srozumitelná odpověď u otevřené otázky z ekologického pohledu a každá označená odpověď u dotazu, v jakých ohledech je respondent schopen se dobrovolně omezit. V poslední řadě byly kladně hodnoceny odpovědi u otázky na důvod k dobrovolné skromnosti, kde bylo uvedeno, že schopnost se uskromnit je motivována láskou k přírodě nebo myšlenkou udržení stejných životních podmínek i pro budoucí generaci. Všechny tyto odpovědi byly též hodnoceny po jednom bodu.

Dotazovaný mohl být ohodnocen nejvíce 27 body, proto věková kategorie do 40ti let mohla získat až 2349 bodů a kategorie nad 40 let až 351 bodů. Opět se zde vyskytoval problém s nevyrovnaností v počtu účastníků, proto výsledky byly v závěru přepočteny na podíl z maxima možných bodů.

Lidé mladší 40ti let získali celkem 988 bodů a lidé starší 40ti let nasbírali rovných 174 bodů. Velmi překvapujícím výsledkem bylo, že rozdíl mezi kategoriemi nebyl vysoký. Skupina do 40ti let nabyla 42 % možných bodů a skupině nad 40 let náleží 50 % podíl. I přes nepatrný rozdíl je hypotéza pravdivá a věk ovlivňuje vztah k životnímu prostředí (viz graf č. 8).

graf č. 8: Vyhodnocení 2. hypotézy

„Lidé starší 40ti let jsou šetrnější k životnímu prostředí než lidé mladší 40ti let.“

Zdroj: vlastní zpracování

4.4.3. Životní styl a vzdělání

Další očekávaná hypotéza zní: „Lidé s vyšším vzděláním jsou více ochotni snížit svoji spotřebu než lidé se vzděláním nižším.“. Zde je v potaz brán předpoklad, že velmi vzdělaný člověk je více informovaný, proto má větší sklon snižovat vlastní spotřebu, a zároveň mu je znám význam pojmu „dobrovolná skromnost.“. I přestože v tomto sociologickém výzkumu otázka na vzdělání obsahovala také možnost vyučen nebo vyšší odborné studium, nebyla ani jednou žádná tato odpověď zvolena, proto nižší kategorii zde zastupuje základní a středoškolské vzdělání v celkovém počtu 67 osob. Vyšší skupina vystihuje dosažené vysokoškolské studium, kde zodpovědělo 33 respondentů.

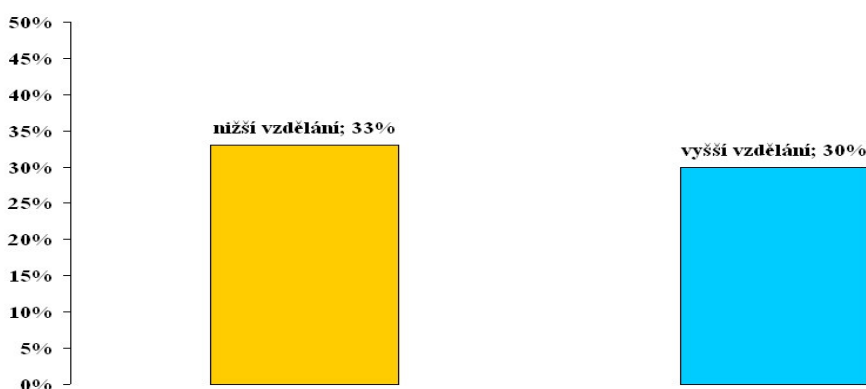
Pro hodnocení spojitosti vzdělání a životního stylu byla zvolena otázka znalosti dobrovolné skromnosti. Dále nechyběly odpovědi z matice výroku: „Ano, z obou hledisek zároveň.“. Též bylo zkoumáno v jakých ohledech je respondent schopný se dobrovolně omezit, a každý označený výrok byl hodnocen zvlášť. V neposlední řadě bylo možno získat bod, pokud dotazovaný zvolil, že jeho dobrovolná skromnost je ovlivněna čistě jeho rozhodnutím. Opět očekávané odpovědi měly hodnotu 1.

Lidé s nižším vzděláním mohli dosáhnout maxima 1742 bodů a dotazovaní s vyšším vzděláním nejvíce 858 bodů, jelikož pro jedince nejvyšší hodnocení činilo až 26 bodů.

Výsledné hodnoty byly vypočítány v procentech. Kategorie, která nedosáhla vysokoškolského studia, je ochotna snížit svoji spotřebu z 33 % (581 bodů) a ti, kteří vysokou školou ukončili své vzdělání, mají sklon snižovat svou spotřebu z 30 % (253 bodů). Vzhledem k výsledkům daná hypotéza není pravdivá, avšak rozdíl mezi výsledným hodnocením je nepatrný (viz graf č. 9).

graf č. 9: Vyhodnocení 3. hypotézy

„Lidé s vyšším vzděláním jsou více ochotni snížit svoji spotřebu než lidé se vzděláním nižším.“

Zdroj: vlastní zpracování

Význam slova „dobrovolná skromnost“ zná 33 % respondentů s vysokoškolským titulem. Neočekávaným výsledkem bylo, že 43 % dotazovaných, kteří mají pouze základní vzdělání nebo maturitu, jsou s tímto pojmem již seznámeni. Proto předpoklad, že lidé s vyšším vzděláním jsou lépe informovaní v dané problematice, je nepravdivý.

4.4.4. Životní styl a bydliště

Souvislost mezi místem bydliště a životním stylem byla zkoumána ve výroku, jenž se opíral o názor, že lidé žijící v obci pod 5000 obyvatel mají větší zájem o ekologický způsob života než lidé z obcí s vyšším počtem obyvatel. Další zkoumaný jev byl, z kolika procent si je každá strana vědoma, že životní prostředí je ohroženo. Respondentů, kteří žijí v obci pod 5000 obyvatel, je celkem 19 a zbylých 81 osob žije v obcích nad 5000 obyvatel.

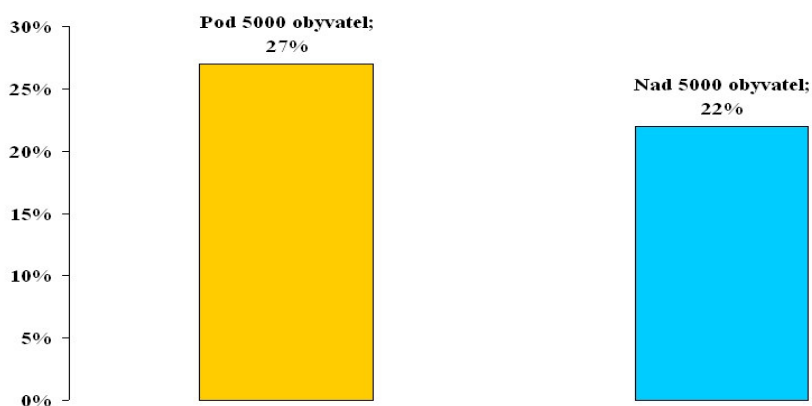
Pravdivost hypotézy se opírala o kladné odpovědi na znalost dobrovolné skromnosti a na názor, že je naše životní prostředí ohroženo. Nesměla chybět též matice výroků,

kde byly vybrány pouze reakce: „Ano, z ekologického hlediska.“ a to z důvodu zkoumání tendence k omezování vzhledem k životnímu okolí. Také byla hodnocena smysluplná odpověď u otevřené otázky z hlediska ekologického a v poslední řadě byly zkoumány reakce u otázky z jakého důvodu je účastník dotazníku schopný dobrovolné skromnosti, kde zvolil možnost z lásky k přírodě a myšlenky udržení stejných životních podmínek i pro budoucí generaci.

Maximum jedince bylo rovno 25 bodům. Skupina pod 5000 obyvatel mohla dosáhnout až 475 bodů, oproti tomu četnější skupina nad 5000 obyvatel měla příležitost získat až 2025 bodů. Po důkladném vyhodnocení bylo zjištěno, že 27 % (127 bodů) dotazovaných žijících v obcích pod 5000 obyvatel má zájem o ekologický způsob života a lidé z větších obcí mají ochotu žít šetrně vůči přírodě z 22 % (437 bodů). Zkoumaná hypotéza je proto pravdivá a skutečně lidé z menších obcí se více zajímají o život v souladu s životním prostředím (viz graf č. 10).

graf č. 10: Vyhodnocení 4. hypotézy

„Lidé z obcí pod 5000 obyvatel mají větší zájem o ekologický způsob života než lidé z obcí s vyšším počtem obyvatel.“

Zdroj: vlastní zpracování

Vědomí, že je z ekologického hlediska prostředí ohroženo, má 90% respondentů z obcí pod 5000 obyvatel, avšak 93% účastníků průzkumu žijících v obcích nad 5000 obyvatel má tentýž názor. Toto vyhodnocení poukazuje na to, že lidé z měst jsou více informováni o daném problému, ale přesto jejich život je méně šetrný k přírodě.

4.4.5. Životní styl a domácnost

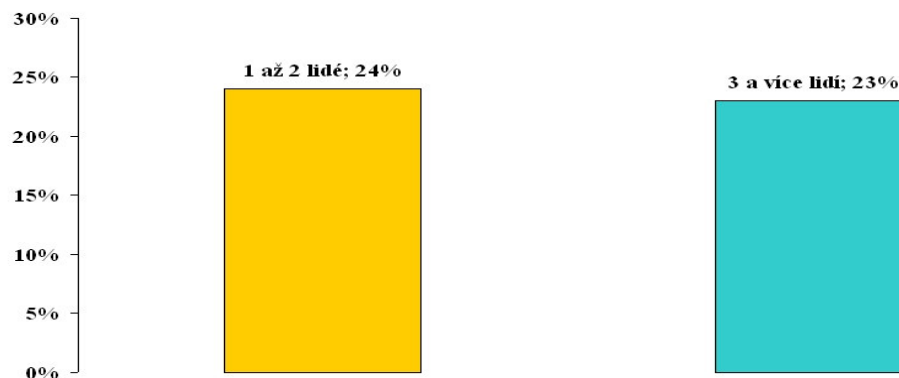
Poslední zkoumaná hypotéza se zabývá tím, zda lidé žijící v domácnosti, která má nejméně 3 členy, jsou více nakloněni k „dobrovolné skromnosti“ než domácnost s menším počtem členů. Celkem 35 respondentů žije nanejvýš s 1 osobou a 65 dotazovaných sdílí domácnost s více než 2 lidmi.

Dobrovolné omezení jedince bylo hodnoceno dle odpovědí zaměřených pouze na životní prostředí, proto jako první byl hodnocen dotaz na znalost daného způsobu života. Z matice výroků byly stejně jako v předchozím hodnocení vybrány pouze reakce „Ano, z ekologického hlediska“ a z tohoto pohledu byla též hodnocena srozumitelná odpověď u otevřené otázky. Další bodování probíhalo u dotazu z jakého pohledu je respondent schopen se dobrovolně uskromnit a také z jakého důvodu.

Dokonale dobrovolně skromný účastník průzkumu by získal 28 bodů, tudíž kategorie do 2 osob v domácnosti mohla obdržet až 980 bodů a lidé žijící ve více než 2 lidech měli možnost dosáhnout až 1820 bodů. Vyhodnocení dopadlo velmi těsně. Domácnosti, které mají nejméně 3 členy, se dobrovolně omezují z 23 % (411 bodů). Jen o něco větší podíl na tomto životním stylu má respondent žijící sám nebo s 1 osobou, kde bylo vypočítáno 237 bodů, což je 24 % z maxima. Hypotézu je proto nutné označit, jako nepravdivou a je téměř možné tvrdit, že domácnost neovlivňuje náš pohled na život v souladu s přírodou (viz graf č. 11).

graf č. 11: Vyhodnocení 5. hypotézy

Lidé žijící v domácnosti, která má nejméně 3 členy, jsou více nakloněni k „dobrovolné skromnosti“ než domácnost s menším počtem členů

Zdroj: vlastní zpracování

Znalost „dobrovolné skromnosti“ se podle očekávání dle předchozích výsledků nejvíce prokázala u respondentů v domácnosti do 2 osob a to z 43%. Lidé žijící s více než 1 člověkem jsou uvědoměli z 38%, proto i zde je prokázán důvod, proč poslední hypotéza byla popřena.

Závěr

Obsah této práce je zaměřen na „dobrovolnou skromnost“ jako variantu životního stylu. Tento způsob života v dnešní společnosti nabývá na vysoké hodnotě, což dosvědčuje aktuální stav naší planety. Svět je ohrožen ekologickými katastrofami a environmentální krizí. Pouze určité omezení a zásady chování každého jedince může snížit nebo dokonce odstranit narůstající riziko devastace životního prostředí. Účelem teoretické části bylo vysvětlit význam „dobrovolné skromnosti“ a nastínit její aplikování, aby se udržela koncepce udržitelného rozvoje. Vyhodnocení dotazníkového šetření prokázalo znalost dobrovolného omezení pouze u 40 % respondentů.

Empirický výzkum odhalil, v jakém jednání se vybraná sociální skupina omezuje pouze z ekologického hlediska. Nejvíce hlasů získaly pohnutky týkající se zpracování odpadů. Ochotu třídit plast, sklo a papír se záměrem chránit životního prostředí, zastává celkem 62 % dotazovaných. Na druhém místě se objevuje snaha třídit kovy a nebezpečný odpad. Toto omezení vykonává 52 % respondentů. Oproti tomu nejmenší počet hlasů se objevil u činností jako je dovolená v zahraničí a odmítnutí využít leteckou dopravu. Ohromujících 89 % účastníků výzkumu uvedlo, že ve svém pracovním volnu jezdí za hranice České republiky. Zbýlých 11 % osob ne zvolilo ani jednu možnost z ekologického pohledu. Pouhé 2 % respondentů nevyužívá leteckou dopravu, aby bylo zamezeno znečištění ovzduší.

Podle vyhodnocení dotazníkového šetření je důvod být „dobrovolně skromný“ ovlivněn nejvíce snahou udržet stejné životní podmínky i pro budoucí generaci a láskou k přírodě. Posudek, v jakých konkrétních případech jsou respondenti schopni se dobrovolně limitovat, nebo dokonce jakých činností jsou ochotni se i vzdát, poukázal především na nakupování luxusních statků, jako je nové oblečení, doplňky a elektronika.

Dalším cílem je vyřadit přebytečné elektrické spotřebiče z domácnosti. Rozhodnutí zvolit ekologicky šetrný životní styl je přijatelné pouze z vlastního uvážení, přesto druhý největší vliv má rodinné prostředí.

Potvrzené hypotézy poukázaly na faktory ovlivňující životní styl respondenta. Za pravdivé bylo přijato první tvrzení, že muži mají menší zájem snižovat svoji spotřebu než ženy. Další vliv na chování k životnímu prostředí má věk. Lidé nad 40 let jsou šetrnější k přírodě než mladší osoby. Poslední uznaná hypotéza zobrazuje aspekt bydliště. Respondenti žijící v obci pod 5000 obyvatel mají větší zájem o ekologický způsob života než respondenti s vyšším počtem obyvatel.

Očekávané tvrzení, že lidé s vyšším vzděláním jsou více ochotni snížit svoji spotřebu než lidé se vzděláním nižším, bylo prokázáno jako nepravdivé i přes informovanost vzdělaných lidí o ohrožení životního prostředí. Chyběly zde i znalosti „dobrovolné skromnosti“ v porovnání se skupinou s nejvyšším dosaženým základním nebo středoškolským vzděláním. Druhá hypotéza zabývající se vztahem domácnost a životní styl byla též popřena. Domácnosti, kde žije respondent sám nebo nanejvýš s 1 osobou, byly více nakloněny k „dobrovolnému omezení“ než domácnosti s vyšším počtem osob.

Dle mého mínění je potřeba, aby se společnost začala zabývat otázkou, jak lidem více vkládat do povědomí myšlenku, že je potřeba se o ekologii aktivně zajímat. Jednou z možností je rozsáhlejší výuka o životním prostředí na školách. Cílem by bylo seznámit studenty s určitým problémem a také s tím jakými prostředky je možné snižovat dané riziko. Jiný přijatelný způsob informování okolí jsou odborné semináře financované státem, obcí, zaměstnavatelem a dalšími subjekty podporujícími udržitelný rozvoj. V neposlední řadě je potřeba mít snahu snížit dopad automobilového průmyslu na životní prostředí a výrobu nešetrných elektronických spotřebičů.

„Dobrovolná skromnost“ je jeden z prvních kroků, jak se zabývat myšlenkou udržitelného rozvoje. Pro lepší přehlednost problematiky ekologické krize je potřeba mnohem širšího zkoumání a následné objeovávání dalšího množství činitelů, jež ovlivňují chování jedince v životním prostředí. Každý jev zasahující do ekologického způsobu života je hoděn detailnějšího objasnění. Příkladem jsou snižující se zásoby pitné vody, rozsáhlý konzumerismus nebo nadměrné čerpání energetických zdrojů. Faktory způsobující ekologickou stopu by bylo možné zkoumat i z jiného úhlu pohledu a zároveň tak hledat nejlepší řešení, jak se přiblížit k ekologickému luxusu.

Citovaná literatura

BABAUTA, Leo. *The Simple Guide to a Minimalist Life*. 1.vyd. New York: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2009. 84 s. ISBN 1-4558-4011-4

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2002. 372 s. ISBN 80-246-0139-7

FROMM, Erich. *Mít, nebo být?* 1.vyd. Praha: Aurora, 2001. 170 s. ISBN 80-7299-036-5

KLÍMA, Ivan. *Jak přežít blahobyť*. 1.vyd. Brno: Doplněk, 2001. 204 s. ISBN 80-7239-072-4

KOHÁK, Erazim. *Zelená svatozář: kapitoly z ekologické etiky*. 2.vyd. Praha: SLON, 2002. 203 s. ISBN 80-85850-86-9

LIBROVÁ, Hana. *Pestří a zelení: kapitoly o dobrovolné skromnosti*. 1.vyd. Brno: VERONICA a Hnutí DUHA, 1994. 218 s. ISBN 80-85368-18-8

LIBROVÁ, Hana. *Vlažní a váhaví: kapitoly o ekologickém luxusu*, 1.vyd. Brno: Doplněk, 2003. 313 s. ISBN 80-7239-149-6

MACHONIN, Pavel a Milan TUČEK. *Česká společnost v transformaci: k proměnám sociální struktury*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1996. 364 s. Studie (Sociologické nakladatelství), sv. 11. ISBN 80-8585-017-6.

PRUDKÝ, Libor a kol. *Inventura hodnot: výsledky sociologických výzkumů hodnot ve společnosti České republiky*. 1.vyd. Praha: Academia; Československé dokumentační středisko, 2009. 341 s. ISBN 978-80-200-1751-2

SAK, Petr. *Proměny české mládeže: česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*. 1.vyd. Praha: Petrklíč, 2000. 291 s. ISBN 80-7229-042-8

Přílohy

Příloha č. 1 - dotazníkové šetření

Dobrý den,

prosím o věnování pár minut vašeho volného času pro vyplnění tohoto dotazníku, který slouží jako sociologický průzkum „dobrovolné skromnosti“ ve vašem životě.

Tento dotazník je zcela anonymní a výsledky budou použity pro zpracování závěrečné práce studentky České zemědělské univerzity v Praze.

Děkuji.

Vyplňte správnou odpověď:

1. Pohlaví:

- Žena
- Muž

2. Věk:

- do 25 let
- 26-40 let
- 41-70 let
- nad 70 let

3. Nejvyšší dosažené vzdělání:

- základní
- vyučen
- středoškolské s maturitou
- vysokoškolské

4. Počet obyvatel v obci, ve které žijí:

- do 5000
- 5001-15000
- nad 15000

5. Počet lidí v domácnosti:

- 1-2
- 3-5
- více než 5

6. Víím, co znamená „dobrovolná skromnost“:

- ano
- ne
- nejsem si zcela jist(a)

7. Jsem názoru, že životní prostředí je ohroženo:

- ano
- ne
- nevím

8. U každého výroku označte křížkem jednu správnou odpověď:

	Ano, z ekologického hlediska	Ano, z ekonomického hlediska	Ano, z obou hledisek zároveň	Ne
<i>„Pěstuji si vlastní ovoce/zeleninu.“</i>				
<i>„Dříve než koupím vybranou potravinu, zjišťuji si původ/způsob zpracování.“</i>				
<i>„Dříve než koupím vybranou potravinu, sleduji přidané produkty jako jsou konzervační a chemické látky.“</i>				

„Nakupuji potraviny od regionálních dodavatelů.“				
„Pravidelně si doma vařím i do zaměstnání a to ze základních surovin.“				
„Jsem vegetarián.“				
„Nenakupuji potraviny do zásoby/nevyhazuji nespotřebované potraviny.“				
„Třídím plast, sklo a papír.“				
„Třídím kovy a nebezpečný odpad.“				
„Třídím bio-odpad.“				
„Do zaměstnání cestuji MHD místo autem.“				
„Své oblečení zbytečně nevyhazuji a nosím ho co nejdéle.“				
„Nakupuji oblečení v second-handu.“				
„Nekupuji si produkty, které výhradně nepotřebuji.“				
„Vše se nejprve snažím opravit, než daný předmět vyřadím a koupím si nový.“				
„Šetřím pitnou vodu.“				
„Moje domácnost je vybavena úspornými spotřebiči.“				
„Zbytečně nepřetápím domácnost.“				
„Na dovolenou nejezdím do zahraničí.“				
„Nevyužívám leteckou dopravu.“				

9. Další způsoby, jak se dobrovolně omezují z ekologického hlediska:

Vypište prosím způsob omezení:

10. Další způsoby, jak se dobrovolně omezují z ekonomického hlediska:

Vypište prosím způsob omezení:

11. Jsem schopen(á) se dobrovolně omezit/celkově se vzdát z pohledu:

Vyplňte jednu nebo více odpovědí.

- nakupování luxusních statků (nové oblečení, doplňky, elektronika)
- vyřadit přebytečné el. spotřebiče (mikrovlnná trouba)
- cestování autem
- dovolené v zahraničí
- jiná odpověď (vypište prosím druh omezení):

12. Jsem schopen(á) být „dobrovolně skromný(á)“ z důvodu:

Vyplňte jednu nebo více odpovědí.

- žádný důvod nemám
- nepříznivé finanční situace
- lásky k přírodě
- udržení stejných životních podmínek i pro budoucí generaci
- jiná odpověď (vypište prosím důvod):

13. Mé rozhodnutí k „dobrovolné skromnosti“ je ovlivněno:

Vyplňte jednu nebo více odpovědí.

- vlastním rozhodnutím
- rodinou
- přáteli
- okolní společností/ vlivem masmedií
- jiná odpověď (vypište prosím):